

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΩΝ

Η Α μιά άκομα σελίς σήμε- ρα, παρ' μ' ἐν ἡ ἀτ' τὰ περίφη- μα «'Απομνη- μονεύματα» τῆς Σάρας Μπερ- νάρ, μιά σελίς ἐξαιρετικοῦ ἐν- διαφέροντος, στήν ὁποία φαι- νεται μέ ποιά πάθος ἡ μεγα- λή ἀδή καλλι- τέχνης ἦταν ἀφοσιωμένη στήν Τέχνη της. Στό προηγούμενο φύλλο εἶδαμε πῶς ἡ Σάρα Μπερ- νάρ κατὰ τή βραδιά τῆς πρώτης παρουσιάσεώς της στό Λονδίνο ἐ- ξαντλήθηκε τόσο πολύ, ὥστε μόλις γύρισε στό σπίτι της, ἔλασε βαρε- ῖα ἀφοροῦτη, τόσο ἀφοροῦτη, ὥστε προσαύλασαν τηλεγραφικῶς τὸ γιανό της ἀτ' τὸ Παρίσι.

Παρ' ὅλα αὐτά, ἡ Σάρα τὴν ἄλλη μέρα, κοιμόντας τὸν ἐναντίο της κάπως καλύτερα, ἐννοοῦσε κατὰ κά σόνει νὰ παίξῃ τὸ βράδυ στοῦ θεάτρου, γι' αὐτὸ ἀπαρσάει νὰ φέρῃ κρηφά ἀτ' τὸ γιανό της, ὅταν ἔβραυνά της ἀναγγέλλουν τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἡμεροσφαρίου της κ. Μεγέρο.

— Ἄλλ' ἄς ἀρήσομε τὴν ἰδίαν νὰ μᾶς διηγηθῇ τὴ συνέχεια. «'Αμείως — γράφει — παραύλασα τὸν δόκτορα Παρρό νὰ πῆν νὰ συναντήσῃ τὸν δόκτορα Βεντρά στοῦ σαλῶν καὶ διέταξιν νὰ εἰσα- γάγουν τὸν κ. Μεγέρο στήν κἀμαρά μου. Μόλις ὁ ἡμεροσφαίριος μῆτις μέσα, τὸν εἶτα :

— Νουθῶ τὸν ἐναντίο μου καλύτερα... Εἶμαι βέβαια ἀδύνατη, μιά θά παίξω... Σιωπή! Μὴ λέτε τίποτε καὶ τὸ μάθει ὁ γιανός. Περι- μένετε μέ στοῦ κατιστήριου νὰ γύρωμε κρηφά μαζί...

Κ' ἄμείως πῆδησα ἀτ' τὸ κρηφάτι μου καὶ ντύθηκα σὲ μιά στιγ- μὴ, βοηθημένη ἀτ' τὴν κἀμαρά μου, ἡ ὁποία εἶχε μεντοιῦσε τὸ σκεδῶ μου καὶ διασκέδαζε τρελλιά.

Τὸ γυμνῆ μέσα στοῦ μαυδία μου, μέ μιά δαντελλένια ἐσάρτα στοῦ κεφάλι, λήγα καὶ βήκα τὸ Μεγέρο στοῦ κατιστήριου καὶ ἀφοῦ βήκαμε ἔξω μαζί, ἀνεβήκαμε στοῦ ἀμιάτι του.

— Γρήγορα! Γρήγορα! Στὸ θέατρο! φώναξα στόν ἀμιάτι. Τὸ ἀμιάτι ἐξήρασε ἄμείως καὶ στοῦ δρόμου ἐξήγησα στοῦ Μεγέρο πῶς ἄν ἔβραυνε τὸ σπίτι, οἱ γιανότι δὲν θὰ μ' ἄβιναν νὰ παίξω ποτέ.

— Τώρα, ἐπρόσθεσα, ὁ κάδος ἐρηιφθῆ! Θὰ δοῦμε τί θ' ἀπογίγῃ... Μόλις ἔβραυνε στοῦ θεάτρου, λήγα καὶ κρηφάτιζα στοῦ γραφείου τοῦ διευθυντοῦ, γιὰ ν' ἀποφύγῃ τὴ μανία τοῦ δόκτορος Παρρό, τὸν ὁ- ποῖο εἰκόταρα. Καταύλαθα τόσο ἄδωκ εἶχα ἀπέναντι του, τὴ στιγ- μὴ ποῦ αὐτός εἶχε σπεύσει νὰ φθῇ στοῦ Παρίσι μέ τὴν πρώτη προ- σκλησί μου. «'Απόσο, ὅτι κ' ἄν τοῦλαρα, δὲν θὰ μπορούσα ποτέ νὰ τὸν γάνω νὰ καταλάβῃ πῶς ἦμουν πραγματικῶς καλύτερα καὶ πῶς ἄν πάθαινα τίποτε, θά ἔβραυνε κατὸ μονάχη σὸν ἐναντίο μου.

Ἔπειτα ἀπὸ μισὴ ὥρα ἔβραυνε στοῦ θεάτρου ἡ κἀμαρά μου καὶ μὲ ἔβραυνε μιά ἐπιτολή τοῦ δόκτορος Παρρό, γρηιῶτη τρυφερῶς ἐπι- πλῆξες καὶ συστάσεις, στήν ὁποία δὲν παρέλειπε νὰ μὲ ὑποδείξῃ τὴ ἔπιση νὰ γάνω, ἄν πάθαινα τίποτε κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παρα- στήσεως. Μοῦ ἔγραψε ἀκόμα, ὅτι θά ἔβραυνε ἄμείως κ' ὅτι δὲν θὰ ρηόταν νὰ μὲ σφιχτῇ τὸ γέφυ, γιὰτὶ ἦταν θυμωμένος.

Ἐντοματεῶν ἐτομαζόμουν νὰ παίξω τὴν «'Ξέννη». Τρεῖς φορῶς, καθὼς ντυνόμουν, ἔβραυνε τίς ἀισθησεις μου καὶ λιποθύησα. Μὰ παρ' ὅλα αὐτά, ἐπέμενα νὰ παίξω.

Τὸ ὅπιον, τὸ ὁποῖο εἶχα πάρε προηγούμενος, γιὰ νὰ μπορούσα νὰ συγκαταθῶ, μέ βράνε τρο- μερῶ στοῦ κεφάλι. Ἔτσι, ὅταν πρωτοβήκα στή σκηνή, ἔβραυνε γύρω μου θελά καὶ τίς ἐπιειφι- μίες τὸν θεατῶν τίς ἀοργα συγκαταθῶν. Τὰ πόδια μου γλιστροῦσαν ἀναισθητα ἐπάνω στον τάπητα τῆς σκηνῆς κ' ὁ ἥχος τῆς φωνῆς μου μὲ φανόταν βαθυῦ καὶ μακρινῶς, πολύ μακρινῶς. Βροσκόμουν στή γρηιτητικῇ ἐκείνη κατὰ- στασι ποῦ δίνει τὸ γλωσσοφῶμο, τὸ ὅπιον, ἡ μορφήν ἡ τὸ χροῖος.

Παρ' ὅλα αὐτά, στήν πρώτη καὶ στή δεύ- τερη πράξι, εἰπαῖν πολύ καλά.

Μὰ στήν τρίτη πράξι, τὴ στιγμή ποῦ διηγό- μουν στήν ὑποδυμένη τὸ ῥόλο της δούκισσας καὶ Σεπτίμον συνάδελφῶ μου Κρονάζετ, τίς δυ- στυχίες ποῦ εἶχα ὑποστῆ ἐγώ, ἡ Μίστρις Κλά- ρσον, στή ζωή μου, τὴ στιγμή λοιπὸν μὲν ἀρ- χίζα τὴν ἀτελείωτη αὐτὴ διήγησί μου, ἔβραυνε ἔβραυνε διότιλα τί ἔβραυνε νὰ πῶ.

Ἡ Κρονάζετ τὸ ἀντελήθη αὐτὸ καὶ μὲ σφύριξε τὴν πρώτη φορῆν τοῦ ῥόλου μου, μὰ ἐγὼ εἶδα μόνο τὰ χεῖλη της νὰ σαλεύουν καὶ δὲν

ἄκουσα τί- ποτε. Τότε, χω- ρὶς νὰ τὰ χά- σω καθόλου, τῆς εἶτα : — Ἄκουσε. Δὲν θὰ σᾶς διηγηθῶ τὴν ἱστο- ρία μου... ἄλ- λά... ἀφρο... Ἦταν πρω- τοφανῆς βέ- βαια αὐτὸ ποῦ ἔβραυνε, μὰ δὲν μπορούσα

ΑΠΟ Τ' ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ

νὰ γάνω κ' ἄλλοῶς, ἀφοῦ εἶχα ξεγράσει τὸ ῥόλο μου. Ἡ φωνή Κρονάζετ μέ κτύπαζε τρομοκρατικῆ κ' ἄμείως ἀποσπορόμασε καὶ τραβήχτηκε πρὸς τὰ παρασκήνια, ἐνὸς τὰ χεῖλη της ἔβραυναν καὶ τὰ μάτια τῆς ἦσαν καρφωμένα ἐπάνω μου. Μόλις μῆτις στὰ παρασκήνια, σοφάστρις ἔβραυνε σὲ μιά πολυ- θύνη...

— Τί ἔχετε ; τὴν ρώτησαν οἱ ἄλλοι ἠθοισοί, περιστο- χίζοντάς της. — Ἡ Σάρα τρελλιάθηκε! τὸς ἀπάντησε, Τρελλιάθηκε, σὰς λέω! Διέκοψε ἔβραυνε τὴν ἀπαγγελία τοῦ ῥόλου της, λέγοντας ἄλλ' ἀντ' ἄλλων...

— Μὰ γιὰτι ; — ἔβραυνε κ' ἐγώ... Ἄσφαλῶς θά τρελλιάθηκε!... Ἄμείως τότε ὁ Κοκλὲν ἔβραυνε τὴν εἰσοδοῦ του στή σκηνή, γιὰ νὰ τεματίσῃ τὴν πράξι.

Ἦταν τέλος ἔπιση ἡ αὐλαία καὶ μὲ διηγηθῆσαν οἱ συνάδελφοί μου τί συνέβη, ἐγὼ ἀπομείνα μερσομένη κ' ἀπελπισμένη. Δὲν εἶχα ἀντιληφθεῖ τίποτε καὶ νόμια πῶς εἶχα παίξει τὸ ῥόλο μου, ὅπως πάντα.

Ἀπόσο τὴν ἄλλη μέρα, ἡ κρητικῶς ποῦ τῶνον ἰπῆραξ ἐνθουσιώ- δεως, τόσο γιὰ μένα, ὅσο καὶ γιὰ τοῦς ἄλλους ἠθοισῆς. Κανείς, οἷτε ἀτ' τοῦς ἠθοισοῦς, οἷτε ἀπὸ τοῦς κρητικῶς δὲν εἶχε ἀντιληφθεῖ τί συνέβη. Φαίνεται πῶς ἡ περιουχὴ ποῦ ἔβραυνε στοῦ ἔργου τοῦ Δουκῆ, ἦ- ταν ἀπαραίτητη.

Ἦταν μάλιστα ἀγώταρα ζήτημα συγγνώμῃ ἀτ' τὸ Δουκῆ τὸν ἴδιο γιὰ τὴν περιουχὴ αὐτῆ, ὁ συγκαταθῆς τῆς «'Κυρίαίς μέ τὰς Κυρίαίς» μὲ ἀπάντησε :

— Ὡ, μωρή μου Σάρα!... Κάνετε πολύ καλά νὰ κόψετε τὸ ἔργο μου... Ἡ περιουχὴ ποῦ γάνετε, φαίνεται πῶς ἦταν ἀπαραίτητη...

Ἡ παρουσιάσεως τῆς «'Γαλλικῆς Κομωδίας» στοῦ «'Γκαίητν Τεάτρου» ἐξακολουθεῖσαν νὰ τραβῶν κάθε βράδυ τοῦς Λονδινοῦς. Εἶχα γίνα ἐντοματεῶν ἡ ἀγαπημένη κ' ἡ ἐννομιμένη τοῦ ἄγγλικῶ Κοινῶ. Τὸ λέω αὐτὸ μέ προφάνα, μὰ χωρὶς ματαιοδοξία.

Ἦμουν πολύ εὐτυχισμένη γιὰ τὴν ἐπιτυχία μου, μὰ οἱ συνάδελφοί μου μέ ἔβραυναν κ' ἄρχισαν ἕναν προδοτικὸ καὶ κρηφῶ πόλεμο ἐναντίο μου.

Ἔπειθ οἱ Ἄγγλοι φίλοι μου μέ βεβαίωσαν ὅτι θά πουλοῦσα γύ- ζοιλα μερικῶ ἀτ' τὰ γλυτικὰ καὶ ζωγραφικὰ ἔργα μου, ἔστειλα κ' ἔβραυνε ἀτ' τὸ Παρίσι ἔβραυνε πινάκας μου καὶ τοῦς ἐξέβραυνε στοῦ Πικαν- τῆλ.

Ἡ προσλήσεις ποῦ ἔστειλα γιὰ τὴν ἐκθεσί μου αὐτῇ, δὲν ἦσαν παραπάνω ἀπὸ ἐκατό, μὰ ὅλη ἡ ἀγγλικὴ ἀριστοκρατία, ὅλες ἡ προσωπι- κότητες τοῦ Λονδίνου ἦρθαν στὰ ἐγκαίνια της.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἦρθε κ' ὁ μεγάλ- πολιτικῶς Γλάδστον, ὁ ὁποῖος μὲ ἔβραυνε τὴν ἡμὴ νὰ συνεισλήσῃ μαζί μου περισσοτέρω ἀπὸ ἕνα τέταστο. Αὐτός, ὁ μεγαλοφυῆς ἄνθρωπος, μίλωσε μέ μιά ἐντελῶς ἔξωκρητικῇ χροῖ καὶ κονβεντιοναίως γιὰ τὴν ἠθική ἐπίδρασι τοῦ θεάτρου ἐπὶ τῆς κοινωνίας.

Μὰ τὴν κωβέντα μας τὴν διέκοψε ἡ ἀρ- χὴ τοῦ βασιλικῶ προέγκριτος Λεοτόδωλον, ὁ ὁ- ποῖος μέ συνεχάρη ὑπερτέρας γιὰ κάποιον πινά- κῶν μου ποῦ παριστάνε μιά νέα κόρη, τὸν ὁποῖο κ' ἀγόρασε.

Ἡ μωρή αὐτῆ ἐκθεσί μου σημειώσε τερα- στία ἐπιτυχία καὶ δὲν ἀμφέβαλα σχεδὸν καθό- λου, ὅτι αὐτῇ ἦταν ἡ αἰτία τῶν τόσο ἀνάνθρω- γων καὶ ὑποῦλον ἐπιβλέσεων τῶν συνάδελφῶν μου. Ἐγὼ ὁπόσο, δὲν εἶχα ἀξιόμισες οἷτε ὡς ζο- γρηφῶς, οἷτε ὡς γλύπτης. Ἐξέβραυνε ἀπὸς τὰ ἔργα μου γιὰ νὰ τὰ πουλήσω, γιὰτὶ εἶχα με- γάλῃ ἐπιθυμία ν' ἀγοράσω δύο μικροῦς λεον- πεδες καὶ τὰ χροματῶ μὲν δὲν μὲ ἔβραυναν.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων, μὰ Ἄγγλις ἀριστο- κρητικῶς, ἡ Λαίδη Μ... ἀγόρασε τὸ γλυτικὸν μου σφικελεγμα «'Μετὰ τὴν Καταγίδα». Τὸ σφικελεγμα μου αὐτὸ τὸ πουλήσα 4.000 φράγ-

Ἡ Σάρα Μπερνάρ στοῦ ῥόλου τοῦ «'Αε- τιδίως» τοῦ Ροσταν.

ΤΑ ΒΑΣΑΝΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

ΤΟΥ ΣΑΜΠΑΤΙΝΟ ΛΟΠΕΣ

ΤΑ ΕΡΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ο Άδολφος Ζερμάν στην Τερέζα Κάμενις.

«Αγαπητή μου Τερέζα,

Έλαβα τα γραμματά σου. Είπνε περιεργό πράγμα, αλήθεια, να λαβαίνω κανείς τα γραμματά του! Μα εγώ σάν τέλειος ευγενής, δέν σου επιστρέφω τα δικιά σου, γιά να μή σε προσβάλω. Νομίζεις ότι θέλω να κάνω...

πνεύμα; Σου όφείζομαι, όχι. Γιατί δέν έχω πενά, τό ξηρήτλησρα όλο μαζί σου. Έξέ άλλου, δέν μου άρέσει καθόλου τό παιχνίδι αυτό. Όταν πήγαινα σχολείο, οι συμμαθητάι μου είχαν τό μαγιά να κάνουν ανταλλαγές. Σουό δίνω, έλεγαν, μά πέννα, γιά να μου δώσεις ένα μολύβι κι άλλα παρόμοια. Έγώ ποτέ δέν δέχτηκα τέτοιες ανταλλαγές. Γιατί ήθελα πώς τις περισσότερες φορές αυτό τό εμπόδιο δέν ήταν έντιμο και δέν μ' άρέσει να έμεταλλεύομαι τους άλλους, μά ούτε κι εκείνοι να μέ παίζουν γιά χάδι...

Γι' αυτό λοιπόν πρώτην να κρατήσω τις έρωτικές σου επιστολές. Ναί, παλιά μου άγάπη, δέν θα σου τις επιστρέψω κι άς μου γράσεις πού πού τις δικάς μου. Σε λέω ΠΑΛΗΑ μου άγάπη, γιατί ξεφο καιά πώς δέν μ' άγαπάς πένα. Έγώ δέν ήπαζω πένα κι σένα. Κι' εσύ άντρεψι γιά μένα στό παρελθόν. Ό έρωτάς μας πέθανε, αιώνια του ή μνήμη!...

Άς ξεκινήσουμε όμως πάλι στά έρωτικά γραμματά σου. Γιατί θέλεις να σου τά επιστρέψω; Τι τά θέλεις τά γραμματά αυτά; Νά τά κινήσ τι; Νά τά ξεκινιάδιάσω μήπως; Άλλά μπορώ να σου αντιγράψω δύν-τρία άς' αυτά κάθε φορά πού θα μου τό ζητήσης. Τά βράδια του χειμώνα έχω άρκετόν καιρό και θα δοκιμάσω ενταξίστερη να σου προσφέρω την υπηρεσία αυτή της αντιγραφής. Θα μου γράφης π.χ. «Θά ήθελα τό γραμμαμα εκεινο που άρχίζει έτσι: «Σήμερα μόλις κατάλαβα ότι εσύ είσαι ή μόνη μου άγάπη, τό άστρο που οδηγεί τη ζωή μου...». Κι' εγώ θα σου τό αντιγράψω με την δωδεκάτη καλλιγραφία μου. Καί, ξέρεις, στό σχολείο ήμουν ό πρώτος στην καλλιγραφία.

Όταν δέν θα θηνώσω π.χ. πού κλειδεύω όνομα μου έδινες καιά την έλοξη της τραμωχίτης του έρωτά μας, θα μέ φωτάς: «Γράφε μου, σε παρακαλώ, πώς σε έλεγα τότε, γιά να όνομάζω με τό ίδιο επίθετο και τον διά άδοχο όσο!» Κι' εγώ ενταξίστερος θα ψάχνω στά γραμματά σου και θα σου λέω πώς μ' άνομάσες όταν άπεκαίμαστε, γιά να λέξ και τό στό διάδοχο μου τό ίδιο τραμωρό όνομα: «Τζιτζιό μου!». «Περιστέρι μου!». «Κουκλί μου!»

Στέλνοντας τά γραμματά μου πού και ζητώντας να σου επιστρέψω τά δικιά σου, έχωμεις ότι κάνουν ή Μεγάλες Δυνάμεις πού άνακαλούν τους Πρέσβεις τον από μια χώρα. Άλλά ήπαζει έδω μά διαφορά. Η Δυνάμεις δέν άνακαλούν τους Πρέσβεις τον από τις άλλες χώρες, γιατί συνυεδέθησαν με άνταγμία με μια άλλη Δύναμη. Η Γαλλία, παραδειγματός χάριν, πένοντας φίλια με την Άγγλία, δέν άνακαλεί τον Πρέσβη της από τη Γερμανία. Άν λοιπόν συνυεδήχες μ' έναν άλλο, ξεφοτάται από μένα να κείνω και ν' άποκαίσιον άν μπορώ να διατηρήσω μια φιλική Άνταγή μαζί σου. Μου φαίνεται ότι τό πράγμα είνε καθαρότατο.

Έσαςμεις λοιπόν ένα διπλωματικό λάθος, μ' όλη την έξυτινάδα σου. Μπορείς να μου πής βέβαια ότι, κρατώντας τις επιστολές σου, κρατό ένα τραμωρό όπλο ένκαπτον σου, τό όποιο μπορώ να μεταχειριστώ ένκαπτον σου σε κάθε περίπτωση, γιά να σ' εκδικηθώ. Ένα όπλο, μπορώ, αλλά ένα όπλο γεμάτο μόνον με παραοίτη. Τό όπλο παραοίτη, μπορεί να κάνει όθουδο και να μάβηξη την γενοκιά, αλλά στό τέλος δέν θα προκαλέση παρά γέλια εις βάρος μου. Καί δέν μ' άρέσει να γίνωμια ορέλια μόνος μου.

κα, μά ή Λαίδη Μ... μου έστειλε 10.000 φράγκα, συνυεδέοντας τά χριματά με την άκόλουθη έπιστολή:

«Θά με ύπαχρώσαστε, δεσποινίς, άν δεχθήτε τις τετρακόσιες αυτές λίρες γιά τό θαμνάσιο συμπλεγμά σας «Μετά την καταγλιδα», όπως έπίσης θα με ύπαχρώσαστε άν έλθετε να προγυμιάσαστε μαζί μου. Μετά τό πρόγευμα, θα διαλέξετε μόνη σας τό πού κατάλληλο μέρος στό σπίτι μου γιά να τοποθετήσω τό έργο σας».

Έτσι είχα ξεσφαλίσω τά χριματά που μου χρειαζόντουσαν γιά ν' αγοράσω τους δύο λουκάνους.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Η συνέχεια.

Νά χρησιμοποιήσω εγώ τά έρωτικά γραμματά σου ένκαπτον σου; Άλλά άς είμαστε πρακτικοί άνθρωποι, γιά όνομα του Θεού. Θα μπορούσα να δείξω τά γραμματά σου ή στόν άνδρα σου ή στό διάδοχο μου βέβαια. Δέν θα τά δείξω όμως ποτέ στό πλήθος, στους χαζούς περιεργούς του όδούου. Ποτέ! Τι ένδιαφέρουν τό νοήμον Κοινωνά και την γενναία φρονιά ή σχέσεις που ήπαζαν μά φορά μεταξύ μας; Άλλά είνε δικές μας δουλιές κι' ό κόσμος δέν έχει καιρό να χάνη γιά τέτοια πράγματα.

Άς περιοριστούμε λοιπόν στους δύο άλλους: Στόν άνδρα σου και σ' αυτόν που με διαδέχτηκε στην καρδιά σου. Ό άνδρας σου ή ξέρει τις σχέσεις που είχαμε, ή δέν ξέρει τίποτα. Άν τις ξέρει και δέν μήησε ως τώρα, και δέν έχωμεις όραμα τιμής, θα ήη πώς είνε έξυτινος και σοφός άνθρωπος. Τι θα κερδίσω λοιπόν, δείχνοντάς του τά γραμματά σου; Τό πολύ-πολύ, θα μου δώσει κανένα χαριότατο. Σ' έσένα όμως δέν θα κάνη κανένα κακό, καμιά παρατήρησι. Κι' έτσι δέν θα κερδίσω τίποτα, προδίδοντάς σε.

Μάς μένει τώρα ό καινούνηγος λάθος σου, ό άντιλατσατάτης μου. Άν δείξω τά γραμματά σου σ' αυτόν που με διεδέχθη στό βασίλειο της καρδιάς σου, τι έχω να ύπεληθώ;

Άν ό κόσμος αυτός άγνοεί ότι ήμουν ό τραμωχίτος θεματοφύλαξ της καρδιάς σου, εγώ δέν ήπαζω γι' αυτόν. Άν τό νοήρις θα πιστέψη ότι εγώ ζήτησα να διακόψω κάθε σχέση μαζί σου κι' όχι ότι έτσι μου έδωσες τά πασιούσα στο χέρι. Θα είμαι λοιπόν άνοητος να πού να ταπεινωθώ μπροστά του και να τό αποδείξω με τά γραμματά σου, ότι μωβάνεις ξεσοί άς' την καρδιά σου. Έτσι θα ορέλιεώμουν φρεκά εγώ και θα έβγανει θριαμβικής ό κόσμος αυτός. Είνε δυνατόν αυτό; Φαντάζεσαι ότι μπορώ να κείνω τέτοιο οράμια; Τόσο λοιπόν κοντά με νομίζεις;

Νά του δείξω τά γραμματά σου γιά να τό κείνω ενταξίστερο τό όρόμο στην καρδιά σου; Γιά να τό άνοήσω τά μάτια και να τον διδάξω πώς να φέρνεται σε σένα; Διόλου! Ποτέ!...

Θά τον άρήσω να προχωρή με κλειστά τά μάτια και να σποντάφι στις κακοπισίες. Δέν θα τό στρώσω, δέν θα τό άνοήσω εγώ τό όρόμο. Πούξ ξέρει; Μπορεί να σποντάφι σε καμιά γυναίκα και να σπάση τό πόδι του! Έγώ έχω πάντως να κερδίσω πολλά από την άμείθεια του σποντάφιου και διαδόχου μου. Πούξ ξέρει; Σου ξεμολογώμουν μάλστα ότι λογάρισα και την περίπτωση αυτή...

Λοιπόν όχι, ενταξίστερη καρδιά, δέν θα σου επιστρέψω τά γραμματά σου, θέλω να τά κρατήσω. Έτσι, μόνον από γούστο να τά έχω.

Θά μου πής ασφαλώς, ότι έμ' όσον δέν σου επιστρέφω τά γραμματά σου, παραβαίνω τά καθήκοντα ενός ενταξίστερος. Όχι, αγαπητή καρδιά. Δέν είν' έτσι. Νομίζεις λοιπόν ότι επειδή είσαι γυναίκα, έχεις τό δικαίωμα να με πληρώνης στον έρωτα και στο φιλότητο μου και να με πετάς σάν άποφύκι, από κείνη που δίνεις στην υπηρεσία σου, γιατί δέν είνε πενά της μόδας, γιατί με βαρέθηξες, γίνοντας μέσα στο άμα μου δηλητήριο και κεντηριάζοντας με άναμμένο σίδερο την καρδιά μου; Κι' εγώ; Ό άνδρας; Μονάχα επειδή είμαι άνδρας, κρέπτι να τό σποντέρω όλα, σπασιώντας και να μή κρατήσω τουλάγιστον την ικανοποίησά να ξεκινιάδιάσω, όταν μου έρχεται τό γούστο, όλα κείννα που είχες την καλοσύνη να μου γράφης στις περασμένες καλές ήμέρες; Είνε πολύ περιεργός, αλήθεια, αυτός ό κόσμος, στον όποιο οι άνδρες έχουν την υπηρεσία να είνε ενταξίστερος, ενώ καμιά γυναίκα δέν έχει παρόμοια ύποχρέωση.

Και τώρα που στό τά ήπα όλα αυτά, τώρα που ξεθήμιανα, άν πηγαμιακώς θέλεις τά γραμματά σου, γράφε μου πάλι γιά να σου τά στείλω... γιατί, ειλικρινώς, δέν ξεφο τί να τά χάσω!... ΑΔΟΛΦΟΣ

Διά την αντιγραφήν ΣΑΜΠΑΤΙΝΟ ΛΟΠΕΣ

ΓΙΑ ΝΑ ΓΕΛΑΤΕ

Οί σύγχρονοι κριτακοί. —Και γιατί δέν διαβάξετε τα βιβλία που σας στέλνουν, κίρις Άλην-σιώδη;

—Γιά να μένω έντελώς άνετη-γέμιστος στην κριτική μου!...

Η σύζυγος. —Τί θα είχατε σεις οι άνδρες, αν ό Θεός δέν έκανε έμάς τις γυναίκες; Ό σύζυγος. —Μια... πλευρά περισσότερη!...

